

Regeringens skrivelse

1984/85: 68

med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983.

beslutad den 1 november 1984.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENNART BODSTRÖM

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-11-01

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Thunborg, Wickbom.

Föredragande: statsrådet Lennart Bodström

Skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983.

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Regeringen har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967–82, senast med skr. 1983/84: 72. En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983 har utarbetats inom utrikesdepartementet efter samråd med cheferna för justitie-, social-, utbildnings-, jordbruks-, arbetsmarknads-, bostads-, industri- och civildepartementen. Redogörelsen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag hemställer att regeringen till riksdagen överlämnar den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983.

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga***Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1983.***I. Ministerkommittémöten***1. Allmänt**

Ministerkommittén höll två möten under 1983, medan ställföreträdarna samlades tio gånger. Till de sistnämnda har av praktiska skäl delegerats rätten att behandla och fatta beslut i ärenden inom ministerkommitténs kompetensområde när ministrarna inte är samlade.

Fem fackministerkonferenser arrangerades inom Europarådet under året. Sålunda avhölls en arbetsministerkonferens den 3–5 maj i Paris, utbildningsministerkonferens den 10–12 maj i Dublin, planministerkonferens i Torremolinos den 19–20 maj, familjeministerkonferens i Köpenhamn den 6–8 september samt migrationsministerkonferens i Rom den 25–27 oktober.

Europarådets budget uppgick för 1983 till c:a 300 miljoner franska francs. Sveriges bidrag var totalt c:a 11 miljoner FF.

2. 72:a ministerkommittémötet

Europarådets 72:a ministerkommittémöte ägde rum i Strasbourg den 28 april under ordförandeskap av belgiske utrikesministern Léo Tindemans. Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Lennart Bodström.

På dagordningen för mötet stod bl. a. öst-västrelationerna och situationen i Turkiet.

Överläggningarna om öst-västrelationerna kom nästan helt att ägnas ESK-mötet i Madrid och det reviderade förslaget från de neutrala och alliansfria staterna (NN-staterna) om slutdokumentet. Diskussionen inleddes med ett längre spanskt inlägg vari framhölls att det var tack vare NN-länderna som ESK-mötet kommit in i en verklig förhandlingsfas. Under den fortsatta debatten betonade samtliga EG-länder sin uppskattning av NN-staternas insats samtidigt som man dock framhöll behovet av vissa förbättringar av dokumentet. I kommunikén från ministermötet underströks nödvändigheten av ett substantiellt och balanserat slutdokument i Madrid samt betonades att NN-förslaget utgjorde en användbar grundval för utarbetandet av ett sådant dokument. Det tillades att detta borde innehålla ett preciserat mandat för en europeisk nedrustningskonferens och bereda vägen för väsentliga framsteg inom det humanitära området.

Läget i Turkiet hade även denna gång på svenskt initiativ upptagits som en särskild punkt på dagordningen. Den turkiske utrikesministern Türkmen inledde debatten med en längre redogörelse för situationen i sitt land.

Han hävdade att arbetet på en återgång till demokrati nu befann sig i ett avslutande skede. Türkmen beklagade förtal och spekulationer som förekommit och att vissa kretsar gjort allt för att åstadkomma en brytning mellan Turkiet och Europarådet. Inblandning i landets inre angelägenheter kunde inte accepteras. Türkmen passade också på att kritisera vissa länder som samtidigt var medlemmar i både Europarådet och NATO för att försöka försvaga Turkiet ekonomiskt och militärt. Han nämnde bl. a. att EG med hänvisning till situationen i Turkiet nyligen uppskjutit behandlingen av ett finansiellt protokoll och därmed blockerat krediter till detta land.

Utrikesminister Bodström framhöll att enligt svensk uppfattning Europarådet kunde och skulle spela en konstruktiv roll vad gällde återställandet av full demokrati i medlemslandet Turkiet. Detta var anledningen till att man på svensk sida ansett att Turkiet för närvarande kunde stanna kvar i organisationen också under nuvarande regim. Situationen för de mänskliga rättigheterna gav emellertid anledning till stor oro och detta var bakgrunden till att Sverige tillsammans med fyra andra länder anmält Turkiet inför Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna. Bodström konstaterade vidare att Turkiet endast sex månader för de utlovade parlamentsvalen alltjämt var ett land där det förekom krigslagar, massrättegångar, dödsdomar, censur och omfattande inskränkningar i de mänskliga rättigheterna.

Liknande kritiska inlägg gjordes av Nederländerna, Danmark och Frankrike. Från tysk och brittisk sida uttalades mer optimistiska synpunkter och större tillförsikt beträffande den fortsatta utvecklingen i Turkiet.

3. 73:e ministerkommittémötet

Årets andra ministerkommittémöte hölls den 24 november. Som ordförande fungerade den cypriotiske utrikesministern George Iacovou. Den svenska delegationen leddes av kabinetssekreterare Pierre Schori.

Mot bakgrund av den ensidiga turk-cypriotiska självständighetsförklaringen avseende norra Cypern, vilken skett kort före mötet, kom utvecklingen i Cypern att behandlas som första punkt på dagordningen. Därutöver diskuterades bl. a. situationen i Turkiet.

I diskussionen om Cypern deltog de närmast berörda Cypern, Grekland, Turkiet och garantimakten Storbritannien. Ministrarna antog, trots turkiskt motstånd, en resolutionstext, som dock inte kunde offentliggöras eftersom detta erfordrar enighet och Turkiet motsatte sig publicering. Enighet kunde heller inte uppnås om formuleringarna avseende Cypern i slutkommunikén. Någon sådan kunde därför inte publiceras från mötet, vilket lär vara första gången i Europarådets historia.

Diskussionen om Turkiet inleddes som vanligt av den turkiske utrikesministern Türkmen, som denna gång särskilt uppehöll sig vid de nyligen genomförda parlamentsvalen. Det höga valdeltagandet, drygt 92 %, angavs

som bevis på det stora intresse som det turkiska folket visat. Det parlament och den nya civila regering som nu skulle träda till hade möjlighet att ändra eller upphäva existerande lagar, framhöll Türkmen. Eftersom parlamentet valts på demokratisk väg hade det också rätt att vara representerat i Europarådets parlamentariska församling, underströk den turkiske utrikesministern.

Kabinettssekreterare Schori konstaterade, att det var svårt att se parlamentsvalen som ett helt fritt uttryck för folkviljan. Valen föregicks av långtgående ingripanden av militärregimen. De tidigare partierna, liksom deras ledare, hade förbjudits att bedriva politisk verksamhet och militären hade själva handplockat de partier och kandidater som tilläts ställa upp, påpekade Schori. De närmaste månaderna var det särskilt viktigt att noga följa utvecklingen i Turkiet, detta för att söka bedöma om de nya politiska ledarna skulle komma att föra utvecklingen mot demokrati och respekt för mänskliga rättigheter eller om Turkiet skulle förbli ett land där dödsstraff utdöms och verkställs, massrättegångar förs mot fackföreningsledare, välkända fredsaktivister och demokrater döms till långvariga frihetsstraff och organisationsfriheten är allvarligt begränsad. Europarådets definition på demokrati fick inte ändras för att passa individuella medlemsstater, underströk Schori, som också betonade att en allmän amnesti skulle vara av stor betydelse för den demokratiska processen och återupprättandet av respekten för mänskliga rättigheter i Turkiet.

Även de andra fyra länderna (Danmark, Frankrike, Nederländerna och Norge) som tillsammans med Sverige anmält Turkiet inför den Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna gjorde kritiska inlägg. Framförallt uppehöll sig talarna vid de brister i demokratiskt hänseende som präglat såväl valkampanjen som själva valen.

II. Verksamheten inom organisationens åtta huvudsektorer

I. Mänskliga rättigheter

Arbetet inom denna sektor har bedrivits i huvudkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och i tre expertkommittéer. Vidare har en särskild kommitté inlett arbetet på att söka lämpliga ämnen för en eventuell ministerkonferens om mänskliga rättigheter.

Huvudkommittén har inte haft anledning att ta slutlig ställning till några nya instrument rörande skyddet av de mänskliga rättigheterna men har följt expertkommitténs fortsatta arbete med två tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter (se nedan). Vidare har huvudkommittén för sin del i princip godkänt publiceringen av en handbok om mänskliga rättigheter som skall användas vid utbildning av polispersonal. De viktiga och komplicerade spörsmål som utvecklingen av den medicinska vetenskapen reser för de mänskliga rättigheterna har uppmärksamats. Diskussioner rörande detta ämne skall fortsätta på grundval av

material som håller på att insamlas och sammanställas av direktoratet för mänskliga rättigheter.

Expertkommittén för förbättrande av proceduren enligt den europeiska MR-konventionen (DH-PR) ägnade årets tre möten främst åt att diskutera förslaget om en uppdelning av kommissionen för de mänskliga rättigheterna på två kammare. Kommitténs mandat är att med särskild förtur granska vad som kan göras för att förenkla och påskynda proceduren inför europarådsorganen mot bakgrund av det ökande antalet individuella klagomål som en följd av att allt fler medlemsstater medgivit individuell klagorätt. Tyngdpunkten i kommitténs arbete ligger tills vidare på proceduren inför kommissionen, där problemet är mest akut. Ett preliminärt förslag till ett tilläggsprotokoll om en uppdelning av kommissionen på två kammare har utarbetats och fått stöd av de flesta medlemsstaterna. En minoritet motsätter sig dock införandet av ett kammarsystem.

Expertkommittén för utvidgning av de i den europeiska MR-konventionen upptagna rättigheterna (DH-EX) har till uppgift att identifiera ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter som skulle lämpa sig för införandet i ett tilläggsprotokoll till MR-konventionen. Kommittén har haft svårt att ena sig om rättigheter av detta slag som skulle kunna underkastas MR-konventionens kontrollmaskineri. Som ett resultat av årets två möten reducerades listan över tänkbara ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter från tio till fem punkter. Någon enighet föreligger emellertid inte ens kring de återstående fem rättigheterna. I bästa fall torde tre à fyra rättigheter komma att upptas i ett tilläggsprotokoll. I kommitténs mandat ingår även att överväga andra möjligheter för övervakning och implementering än det system som upprättats i MR-konventionen.

Expertkommittén för information och undervisning inom mänskliga rättighetsområdet (DH-ED) har ägnat särskild uppmärksamhet åt dessa spörsmål inom yrkesutbildningen. Arbetet på en handbok om mänskliga rättigheter vid utbildning av polisen har avslutats och en liknande publikation för fångvårdspersonal har påbörjats. Andra målgrupper där arbete med informationsmaterial kommer att initieras är journalister och "civil servants", den sistnämnda gruppen med betoning på socialarbetare och invandrarmyndigheter. Olika projekt såsom undervisning i mänskliga rättigheter vid juridiska fakulteter samt inom sociologi och psykologi fortsatte under året liksom arbetet med olika publikationer inom detta område. Europarådet har även under året utlyst en tävling om bästa kortfilm rörande mänskliga rättigheter.

Ett kollokvium om "Utlänningars mänskliga rättigheter i Europa" ägde rum i Funchal, Madeira, den 17–19 oktober 1983. I kollokviet, som organiserats av Europarådets sekretariat i samverkan med Portugals justitie- och utrikesministerier samt Madeiras regionalregering, deltog regeringsrepresentanter, parlamentariker, ombudsmän, tjänstemän, enskilda invandrare m. fl. Bland ämnen som diskuterades märks bl. a. utlänningars deltagande i

det politiska livet samt förekomsten av olika kulturer och de spänningar som uppstår genom detta.

Slutligen bör här antecknas att Sverige under året undertecknade protokoll nr 6 till den Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna rörande avskaffande av dödsstraffet i fredstid.

2. Sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor

a) Social trygghet

Till 1964 års europeiska socialförsäkringsbalk är numera flertalet europarädsstater anslutna. På förslag av huvudkommittén för social trygghet (CDSS) uttalade sig ställföreträdarkommittén i mars resp. december 1983 i resolutionerna CSS (83) 1–20 om efterlevnaden av balken och protokollet till denna under de två närmast gångna rapporteringsperioderna (1 juli 1980–30 juni 1982).

Resolutionerna gällde Belgien, Danmark, Irland, Förbundsrepubliken Tyskland, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Schweiz, Sverige och Storbritannien. Mot Sveriges tillämpning av instrumenten riktades liksom tidigare ingen anmärkning.

I huvudkommittén fortsatte under året arbetet på en revision av socialförsäkringsbalken. Jämsides med utarbetandet av nya standardnormer färdigställs också en förklarande rapport.

En fråga som diskuterades vid upprepade tillfällen under året var behovet av att upprätta ett internationellt utbildningscentrum för socialförsäkringstjänstemän. Tanken på ett sådant centrum väcktes vid den första socialförsäkringsministerkonferensen 1979 i Strasbourg och syftet är att ge vidareutbildning till tjänstemän i de nationella förvaltningarna. Huvudkommittén undersöker möjligheterna att anknyta en sådan utbildning till något redan befintligt institut.

Huvudkommittén påbörjade under året granskningen av en rapport från en underkommitté med förslag till rekommendation om socialförsäkringsorganens insatser för att främja utvecklingen av förebyggande åtgärder inom olika grenar av den sociala tryggheten.

Efter genomförandet av den andra socialministerkonferensen i Madrid hösten 1982 påbörjades under året arbetet för att förbereda nästa ministerkonferens, som kommer att äga rum i Grekland i maj 1985. Temat för konferensen kommer att bli "Den sociala tryggheten i tider av ekonomisk kris". Förberedelsearbetet har uppdragits åt en särskild ämbetsmannakommitté, som under året gjorde en kartläggning av lagstiftnings- och andra åtgärder på socialförsäkringsområdet under tiden fr.o.m. 1974. På grundval härav kommer två konsulter att göra analyser av utvecklingen, som kommer att föreläggas konferensen.

b) Socialtjänst och arbetsmarknadsfrågor

Huvudkommittén för sociala frågor (CDSO) har under 1983 hållit två ordinarie möten i mars och oktober och ett extra möte i juli, vilket ägnades frågan om ett tilläggsprotokoll till den europeiska sociala stadgan.

Kommittén har under året behandlat en jämförande studie av det sociala skyddet för de mycket gamla som sammanställts av en stipendiatgrupp och beslutat om rapportens publicering. I det nyssnämnda arbetet med ett tilläggsprotokoll till den europeiska sociala stadgan behandlades även en artikel om de äldres rätt till socialt och ekonomiskt skydd.

Vidare inleddes en studie om handikappade barns integrering i familjen och samhället.

Frivilligarbetet i socialtjänsten var föremål för ett ingående arbete i syfte att under år 1984 nå fram till en rekommendation i ämnet.

I november 1983 anordnades i Strasbourg ett kollokvium om klientmedverkan i socialtjänsten. Sverige deltog med fem representanter för olika klientorganisationer. Erfarenheterna från kollokviet var mycket positiva och kommittén kommer eventuellt att i framtiden anordna liknande möten i andra ämnen.

De ordinarie mötena i huvudkommittén ägnades även förberedelser för och uppföljning av arbetsministerkonferensen i Paris i maj 1983. Två av de ämnen som diskuterades vid konferensen föranledde förslag till programaktiviteter inom CDSO, nämligen övergången mellan utbildning och arbete, speciellt bland ungdomar, samt förhållandet mellan arbetstid och sysselsättning. Bland övriga frågor som behandlades kan nämnas lönegaranti vid konkurs och arbetstagares mötes- och informationsrätt. Den senare frågan utreds dessutom av en expertkommitté, som har sammanträtt två gånger under 1983. Kommittén är i det närmaste klar med sitt arbete och en jämförande studie kommer troligen att publiceras under 1984.

c) Migration

Europarådets konvention om migrerande arbetstagares rättsställning trädde i kraft den 1 maj 1983, sedan den ratificerats av Sverige (prop. 1977/78: 162), Portugal, Spanien, Turkiet och Nederländerna. Därefter har även Frankrike tillträtt konventionen med verkan från den 1 januari 1984.

Huvudkommittén för migrationsfrågor (CDMG) har bl. a. behandlat ett tidigare till ministerkommittén överlämnat men av denna återremitterat, utkast till rekommendation om andra generationen invandrare samt slutbehandlat ett utkast till rekommendation om åtgärder i syfte att bibehålla de kulturella banden mellan invandrare och deras hemländer.

Andra frågor som behandlas av CDMG rör dubbla medborgarskap, handikappade invandrades situation och relationerna mellan invandrare och myndigheter. Arbetet med dessa frågor kommer att fortsätta även under år 1984.

Förberedelsearbetet för den andra migrationsministerkonferensen bedrevs i en för ändamålet särskilt tillkallad kommitté.

d) Jämställdhetsfrågor

Kommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CAHFM) höll sitt andra möte i juni 1983. Kommittén beslutade att en studie om "positiva jämställdhetsåtgärder" skulle utföras i medlemsländerna under 1984. Denna studie kan enligt kommittén komplettera ett pågående arbete inom den Europeiska gemenskapen vilket omfattar den privata sektorn och har sin utgångspunkt i arbetslivet.

På förslag från jämställdhetskommittén beslutade ministerkommittén i september 1983 om ett särskilt möte med jämställdhetskommittén tidigt år 1985 som en förberedelse inför FN:s kvinnokonferens samma år.

I anslutning till kommittémötet hölls ett seminarium om massmedias bidrag till jämställdhet mellan kvinnor och män i samarbete med Europarådets massmediakommitté. Seminariet ledde till att jämställdhetskommittén uppdrog åt sekretariatet att i samarbete med massmediakommittén utarbeta ett förslag till rekommendation om massmedias bidrag till jämställdhetsarbetet mellan kvinnor och män att diskuteras vid följande möte i februari 1984.

Kommittén fick vidare ta del av statistik som visade utvecklingen av könsfördelningen inom Europarådets parlamentariska församling, kommittéer och sekretariat. Kommittén kunde konstatera att framsteg har gjorts men att förändringarna sker mycket långsamt.

e) Befolkningsstudier

Kommittén för befolkningsstudier (CDDE) konstaterade vid sitt årliga möte att den underkommitté som studerade dödlighet och sjuklighet avslutat sitt arbete. Kommittéerna för fruktsamhetens utveckling, skilsmässor och omgiften samt den ändrade befolkningsstrukturens betydelse för politikens utformning erhöll fortsatt mandat. Den underkommitté, som avser studera sambandet mellan demografisk utveckling och migration skall nu påbörja sitt arbete.

3. Utbildning, kultur och idrott

a) Utbildning och kultur

Kulturstyrelsen (CDCC) är det samordnande organet för frågor inom kultur- och utbildningsområdet.

Frågor rörande högre utbildning och vissa forskningsfrågor handläggs av en särskild kommitté "Standing Conference for University Problems" (CC-PU). Denna är underställd kulturstyrelsen som skall godkänna dess budget och program. Inom CC-PU har under året arbetet koncentrerats på en konferens "Higher education and research policies" som hölls i Stras-

bourg i november. Visst förberedelsearbete för en forskningsministerkonferens 1984 har också påbörjats.

Arbetet i kulturstyrelsen bedrivs i projekt, konferenser och serviceaktiviteter.

Den dominerande frågan i CDCC har varit samarbetet på kulturområdet och kommitténs arbetsformer. Sverige har lagt ett förslag om länderförhör på kulturområdet.

I juni hölls i Strasbourg en konferens "Cultural Cooperation in Europe".

På skolområdet har påbörjats ett nytt projekt "Primary Education".

Projekt rörande vuxenutbildning, moderna språk och invandrarfrågor pågår.

På kulturområdet har under året förberedelsearbetet för det av Sverige initierade projektet "Cultural Dynamics in Regional Development" fortsatt. Det beräknas starta under 1984.

Ett projekt om kulturindustrier pågår sedan ett år tillbaka.

I Bremen hölls i maj en konferens som avslutning på projektet "Cultural Development policies in Towns".

Under 1983 hölls i Dublin den 13:e utbildningsministerkonferensen över temat "The Compulsory Secondary School". Under året har visst förberedelsearbete påbörjats inför nästa konferens i Bryssel 1985.

Förberedelserna inför nästa kulturministerkonferens som skall hållas i Berlin 1984 har fortsatt. Vid konferensen skall en europeisk deklARATION om kulturella målsättningar undertecknas av ministrarna. Arbetet med denna har pågått sedan 1981.

b) Idrott

Ett informellt idrottsministermöte ägde rum i Paris den 27 januari 1983. Den svenska delegationens ledare var regeringens specielle sakkunnige på idrottsområdet, statssekreterare Ulf Lönnqvist. Mötet i Paris följdes av ett andra möte i Rotterdam den 16–17 november, då Sverige var representerat på tjänstemannanivå.

På ministermötet i Paris tog Sverige initiativ till en diskussion om apartheid inom idrotten. Detta initiativ följdes upp på ministermötet i Rotterdam och i idrottskommittén (CDDS). Avsikten var att på ministerkonferensen i Malta i maj 1984 få till stånd en rekommendation om ett system för regelbundet informationsutbyte mellan Europarådets medlemsländer om åtgärder mot apartheid inom idrotten.

4. Ungdomsfrågor

a) Europeiska ungdomsfonden

Sverige har liksom tidigare år tillsammans med andra medlemsländer lämnat frivilliga bidrag till fondens verksamhet utöver de medel som regul-

järt anslås. Fonden ger på ansökan bidrag till verksamheter ordnade av europeiska ungdomsorganisationer.

b) Europeiska ungdomscentret

Ungdomscentret har under året arrangerat ett antal kurser om aktuella ungdomsfrågor samt språkkurser.

5. Hälsovård

Huvudkommittén för hälsovårdsfrågor (CDSF) har under året hållit två möten och därvid slutbehandlat resolutioner om förebyggande av möjlig överföring av AIDS och förebyggande av överföring av malaria vid blodtransfusion. Vidare har slutbehandlats rapporter beträffande "Lagstiftning och administrativa bestämmelser om auktoriserad hälso- och sjukvårdspersonals användning av okonventionella metoder för diagnos och behandling av sjukdom" resp. "Hälsoupplivningsprogram, med syfte att förebygga narkotikamissbruk".

Under år 1984 beräknas rapporter kunna slutbehandlas om "Sjukhusinfektioner", "Barnhälsovård", "Utvärdering av screeningmetoder använda i förebyggande syfte", "Läkarens rättsliga skyldigheter i förhållande till patienten" och "Utarbetande av strategier ifråga om annonsering i samarbete med opinionsbildare och massmedia för att bekämpa rökning, överkonsumtion av alkohol och missbruk av narkotika".

Nästa hälsovårdsministermöte skall äga rum i Stockholm april 1985. Två huvudrapporter skall diskuteras. Den ena, om "Främjande av psykisk hälsa" utarbetas av Sverige, den andra, som utarbetas av Frankrike, har ämnet "En policy i samhället ifråga om psykisk hälso- och sjukvård som bättre tillgodoser patienternas behov". Förberedelserna sker i en särskild arbetsgrupp i nära samarbete med kommittén.

6. Miljöfrågor och regionala planeringsfrågor

a) Miljöfrågor

Arbetet inom Europeiska naturvårds- och naturresurskommittén (CDSN) har koncentrerats till frågor om natur- och landskapsvård, mark för friluftsliv samt skydd för hotade växt- och djurarter. Speciella studier rörande olika naturtyper som heddar, kalkområden, marina områden m. fl. samt om olika djur- och växtgrupper pågår och publiceras varefter de färdigställs. Detta gäller för grupper som däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, fiskar och vissa evertebratgrupper som fjärilar samt för kärlväxter.

Arbetet med naturvårdens plan- och skötselfrågor har varit föremål för omorganisation för att bredda verksamheten. Frågor rörande tätorternas närmiljö samt bevarandet av jord- och skogsbrukslandskapets mångfald kommer att prioriteras.

Information och naturvårdsundervisning ägnas stor uppmärksamhet. Här kan särskilt hänvisas till arbetet inom Europarådets "Information Centre for Nature Conservation" och pågående kampanjer.

Den fackministerkonferens som skulle ha hållits i maj 1983 kommer i stället att äga rum i april 1984 i Grekland. Den avses särskilt behandla frågor om skydd av kuster och stränder.

b) Regional planering, byggnadsvård och stadsplanering

Huvudkommittén för regional planering (CDAT) avslutade under år 1983 aktiviteter rörande balanserad regional utveckling, transportproblem och regional utveckling samt regional statistik.

Den sjätte europeiska planministerkonferensen (CEMAT) ägde rum i maj 1983 i Spanien. Huvudtemat vid konferensen var planering av kustregioner. Vid konferensen antog ministrarna en resolution avseende principer och mål för kustplanering. Ministrarna antog vidare "a European Regional/Spatial Planning Charter" som behandlar principer och grundläggande syften med regional planering på lokal, regional, nationell och europeisk nivå. Den holländska regeringen inbjöd till nästa planministerkonferens år 1985. Ministrarna enades om att huvudtemat vid denna konferens skall behandla beslutsprocessens utveckling i regional planering med avseende på decentralisering och gränssamarbete.

Huvudkommittén för stadsplanering och byggnadsvård (CDUP) har under året haft svensk representation enbart inom ansvarsområdet "byggnadsvård".

Inom stadsplaneringsområdet hölls under året tre konferenser kring följande temata "New developments in the creation and use of public space", Durham september 1983, "The import of technological change on urban policies", Swansea november 1983 och "Urban regeneration in regions of old industry in Europe" i Lille december 1983.

Ett för kommittén som helhet centralt projekt rörande "Conservation policies and urban management" har börjat bearbetas.

Ett seminarium har arrangerats under året. Det rörde landsbygdsfrågor och hölls i Aosta, Italien. Sverige presenterade där två rapporter, en om kulturlandskapets innehåll och historiska utveckling och en rörande samordning och integration av inventeringar och dokumentation på nationell nivå. Seminariet var det första inom ett arbetsfält som avses expandera kommande år.

Arbetet har också påbörjats med en konvention för byggnadsvård. Detta är ett av kommitténs tunga projekt som av många medlemsländer upplevs som vitalt. De skandinaviska länderna har för sin del uttryckt tveksamhet till behovet av en konvention, men deltar i arbetsgruppens arbete genom Danmark som påtagit sig ett skandinaviskt samordningsansvar.

Det pågående arbetet rörande hantverksfrågor har under året koncentrerats kring förberedelserna för 1984 års kongress i Würtzburg.

Sverige är representerat i en arbetsgrupp beträffande arkeologi inom

ramen för fysisk planering. Under året har denna arbetsgrupp förberett en konferens 1984 i Florens. Konferensen avses utgöra utgångspunkt för Europarådets fortsatta engagemang och åtaganden inom detta arbetsfält.

Industriminnesfrågorna har under lång tid varit föremål för kommitténs intresse. Under året har två rapporter utarbetats i avsikt att utvärdera på vilket sätt Europarådet kan komplettera övriga insatser som görs internationellt inom detta område.

7. Regionala och kommunala frågor

Huvudkommittén för regionala och kommunala frågor (CDRM) höll sitt trettonde plenarmöte i Strasbourg den 1–2 december 1983. Mötet ägnades bl. a. åt förberedelser för kommunministerkonferensen i Rom den 6–8 november 1984.

En stor diskussionsfråga inom kommittén är det av Europarådets kommunalkonferens (CLRAE) framlagda förslaget till "European Charter of Local Self-Government". Förslaget till Charter skall behandlas vid nyssnämnda kommunministerkonferens.

De verksamheter som för närvarande pågår inom CDRM gäller bl. a. kommunal självstyrelse, kommunal demokrati, kommunal administration, kommunal ekonomi och regionala frågor. Kommunala åtgärder för att minska arbetslösheten har av kommittén föreslagits som en särskild aktivitet år 1985.

8. Rättsfrågor

a) Konventioner och rekommendationer

En konvention om ersättning till offer för våldsbrott har tidigare antagits av ställföreträdarkommittén. Sverige undertecknade konventionen den 24 november 1983, samma dag som den öppnades för undertecknande. I konventionen åläggs medlemsstaterna att, genom lagstiftning eller på annat sätt, skapa en ordning enligt vilken offer för uppsåtliga våldsbrott får ersättning av allmänna medel. Konventionen föranleder ingen ny eller ändrad lagstiftning i Sverige.

I rekommendation R (83) 1 uppmanas medlemsstaterna att genom vissa åtgärder underlätta för nomader att få tillstånd att uppehålla sig i och resa till och från länder till vilka de har en viss anknytning.

Rekommendation R (83) 2 innehåller vissa principer som bör gälla till skydd för tvångsintagna mentalsjuka. Den är bara delvis tillämplig på mentalsjuka som intagits på grund av dom i brottmål. Sverige har reserverat sig på en punkt i rekommendationen.

I rekommendation R (83) 3 förtecknas ett antal principer och riktlinjer som bör eftersträvas till skydd för rättsdatakunder. Sverige har avstått från att rösta för denna rekommendation. Den huvudsakliga anledningen till detta var att man från svensk sida ansåg att ämnesområdet var alltför begränsat för en särskild civilrättslig reglering.

I rekommendation R (83) 7 förtecknas en rad åtgärder ägnade att öka allmänhetens medverkan när det gäller att forma en kriminalpolitik som syftar till att förebygga brott, använda alternativ till frihetsstraff och stödja brottsoffren.

Rekommendation R (83) 10 tar upp vissa principer som bör vara vägledande när det gäller skydd för persondata som används i vetenskaplig forskning och statistik.

I rekommendation R (83) 12 anges vissa vägledande principer i fråga om tillämpningen av artikel 12 i konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål. Principerna gäller personer som skall avlägga vittnesmål i annan stat än den där de har sin hemvist.

b) Kommittéarbetet

1. Under huvudkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) pågår utredningsarbete på en rad områden i syfte att uppnå ökad rättslighet mellan Europarådets medlemsländer. Bland de ämnen som har utretts under 1983 kan nämnas konkursförfarandet, förvärv av efternamn, administrativa förfaranden och rättegångar, läkares rättsliga skyldigheter gentemot patienter samt dataskydd. Den expertkommitté som behandlat frågan om könsdiskriminering avlämnade i slutet av 1983 ett förslag till rekommendation i ämnet.

CDCJ har under året haft sina 39:e och 40:e möten. Kommittén har föreslagit ministerkommittén att anta de tidigare nämnda rekommendationerna R (83) 1–3 och 10.

2. Huvudkommittén för brottsfrågor (CDPC) höll under 1983 sitt 32:a möte. Kommittén beslöt bl. a. föreslå ministerkommittén att anta den tidigare nämnda konventionen om ersättning till offer för våldsbrott.

Bland de frågor som under året behandlades av kommittéer under CDPC kan nämnas internationellt samarbete i fråga om brott rörande konstföremål, utländska medborgare intagna i kriminalvårdsanstalter, våldet i dagens samhälle, kriminalregister och rehabilitering av dömda samt organisation av brottsförebyggande arbete.

3. Inom massmediakommitténs (CDMM) expertkommitté för massmediapolitiska frågor (MM-PO) framtogs under året ett utkast till rekommendation om reklam i TV. Utkastet som antogs av CDMM under hösten 1983 överlämnades i december till ministerkommittén.

CDMM:s expertkommitté för juridiska frågor (MM-JU) har främst ägnat uppmärksamhet åt frågor rörande upphovsrätt m. m. i samband med överföring av främmande TV-program via satellit och kabel.

CDMM inledde vidare arbete på en rekommendation om utthyning av satellitutrymme till tredje part. Kommittén diskuterade också frågor om industriellt samarbete inom massmedieområdet och om skydd av individernas rättigheter.

I samband med revisionen av gällande långtidsplan gav ministerkommittén CDMM ett utvidgat mandat, vilket bl. a. innebär att kommittén i

framtiden skall mötas en gång per år som ett internationellt forum för utbyte av information om aktuell utveckling på satellit- och kabelområdena. I detta sammanhang kan också frågor om efterlevnad av inom Europarådet antagna instrument på massmedieområdet behandlas.

4. Europarådets expertkommitté för frågor rörande asylrätt och flyktingar (CAHAR) fortsatte under året arbetet med att utforma en överenskommelse i den s. k. första asyländfrågan. Syftet med en sådan överenskommelse är att klargöra vilken medlemsstat som har att i visst fall pröva en asylansökan. Enighet uppnåddes emellertid inte under året. Vidare utarbetade kommittén texter till två rekommendationer rörande skyddet för de facto-flyktingar. Det ena rekommendationsförslaget överlämnades till ministerkommittén för godkännande. I fråga om det andra förslaget endades CAHAR preliminärt om en text. Till ministerkommittén överlämnades vidare förslag till en rekommendation angående medborgarskapsförvärv av flyktingar i asyllandet genom naturalisation.

III. Europarådets fond för bosättning och regional utveckling

Fonden för bosättning och regional utveckling (Resettlement Fund) bildades 1956. Samtliga Europarådets medlemsländer utom Irland, Storbritannien och Österrike är anslutna till fonden. Dessutom är den Heliga Stolen medlem. Fonden bildades ursprungligen som ett instrument i flyktingpolitiken, men är numera inriktad huvudsakligen på att genom lån stödja infrastruktur-, sysselsättnings- och bostadsbyggnadsprojekt i regioner med stora befolkningsomflyttningar. Högsta prioritet ges härvid insatser i samband med flyktingströmmar och naturkatastrofer. Vid diskussioner om Europarådets bidrag till en balanserad ekonomisk och social utveckling mellan medlemsländerna spelar fonden en framträdande roll eftersom den är rådets enda konkreta instrument för att påverka utvecklingen inom detta område.

Fondens kapital ökades under 1982 från 17,9 till 68,4 milj. US dollar. Härtill kommer att fonden vid utgången av 1983 hade reserver och vinstmedel på 72,3 milj. dollar.

Med detta kapital som bas kan fonden på jämförelsevis fördelaktiga villkor låna upp pengar på den internationella kapitalmarknaden. Dessa medel lånas sedan ut till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan. En mindre del av utlåningen sker på speciellt fördelaktiga villkor, för närvarande en procents ränta. Denna subventionerade utlåning bekostas av en del av fondens vinstmedel.

Sedan sin tillkomst och till slutet av 1983 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 2 244 milj. dollar. Vid årsskiftet utestående lån uppgick 1 886 milj. dollar varav 22,9 milj. dollar som subventionerade lån. De ojämförligt största låntagarna har varit Italien (nära hälften av lånemedlen) följt av Turkiet (ca: en fjärdedel). På senare tid har dock nyutlåningen fått en jämnare geografisk fördelning och flera andra sydeuropeiska länder har erhållit stora lån.

Under de senaste åren har fondens verksamhet expanderat mycket starkt. Nyutlåningen under 1983 uppgick till 504 milj. dollar. Trots denna expansion väntade vid årsskiftet 1983/84 projekt för 1 251 milj. dollar på finansiering. Fondens vinst uppgick under 1983 till 17,2 milj. dollar, vilket innebär en liten minskning sedan föregående år (17,6 milj. dollar).

Sverige inträdde i fonden 1977. Vår andel av fondens kapital består av ett garantiåtagande på 910 000 dollar, vilket motsvarar 1,33 % av fondens kapital. Sverige har bl. a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning, att en större andel av fondens vinst skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor samt att flera länder skall ansluta sig till fonden.

IV. Övrigt

Sedan 1975 har Sverige varit anslutet till konventionen om utarbetandet av en europeisk farmakopé. Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och färdiga läkemedel och har bindande giltighet i de länder som anslutit sig till konventionen. I Sverige trädde den första utgåvan av Europafarmakopén i kraft den 1 januari 1978. Dess bestämmelser har sedan dess tillämpats av socialstyrelsens läkemedelsavdelning och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt för Apoteksbolagets läkemedelshantering. Under 1980 påbörjades utgivningen av den andra editionen av Europafarmakopén. Den kommer på sikt att ersätta bestämmelserna i den första editionen och dessutom kommer den att tillföras nya föreskrifter. Med utgången av 1983 har sju delar av den andra editionen utgivits från trycket. Hela innehållet i de tre första delarna och vissa avsnitt i de följande tre delarna av den andra editionen har hittills hunnit sättas i kraft i Sverige.

Sexton länder var anslutna till konventionen under 1983. Samtliga nordiska länder deltar i arbetet i farmakopékommissionen. Finland som tidigare haft status som observatör, har sedan 1982 varit fullvärdig medlem i samarbetet.

Sverige var representerat vid samtliga tre kommissionsmöten under 1983. Dessutom medverkar tretton svenska representanter i de totalt 25 expertgrupper, som förbereder och bearbetar det material, som skall ingå i farmakopén. Omfattande experimentellt förarbete utförs även på nationell nivå, på statliga laboratorier och vid vissa industriföretag. I Sverige deltar bl. a. socialstyrelsens läkemedelsavdelning, apotekens centrallaboratorium och några av landets farmaceutiska industrier.

Under 1981 skedde en översyn av uppläggningsarbetet inom farmakopékommissionen och på expertgruppsnivå. Nya prioriteringsregler har medfört att arbetet sedan 1982 koncentrerats till nya medicinskt och farmaceutiskt ändamålsenliga läkemedel. Därigenom har ett ökat antal undersökningsmetoder och monografier för nya läkemedelssubstanser kunnat fastställas.